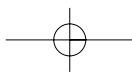
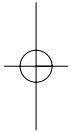
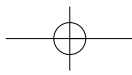

Boeren voor Natuur voor boeren

Wat als...

... **landbouwers** natuurgebieden helpen beheren?

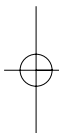
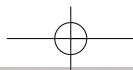
... **natuurorganisaties** landbouwers inschakelen voor natuurbeheer?

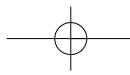
Haspengouw & Voeren zijn parels van natuur en landschap. Heuvels, hooilanden, hellingbossen, grafen, holle wegen, weilanden, boomgaarden, poelen... De kleine landschapelementen vormen er een uniek geheel. In deze streek is de landbouw van oudsher de belangrijkste grondgebruiker en beheerder van het landschap en de daar bijhorende natuur. Dit kleinschalige landbouwlandschap bepaalt dan ook het karakter van de meeste natuurgebieden in Haspengouw & Voeren. Ze worden dan ook beheerd op een manier zoals de landbouwers dit deden enkele generaties geleden. Landbouw en natuur zijn hier dus onlosmakelijk met elkaar verbonden. Overleg tussen beide sectoren is daarom essentieel.

De laatste jaren groeit het begrip en de samenwerking tussen landbouwers en natuurbeheerders. Maar er is nog werk aan de winkel. Met deze brochure wil het **Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren** nieuwe kansen creëren voor natuur en landbouw.

Er is echter een grote waaier van samenwerkingsmogelijkheden en er zijn nog veel onduidelijkheden. Welke mogelijkheden van samenwerking zijn er? Waarom en wanneer is het maken van afspraken zinvol? Welke (toekomstige) vormen van samenwerking zijn er? Welke eisen zullen zowel natuurbeheerders als landbouwers aan een contract moeten stellen?

In deze leidraad, die bedoeld is voor zowel landbouwers als natuurbeheerders, proberen we antwoord te geven op deze vragen.

INHOUD

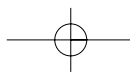
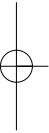
1. WAAROM SAMENWERKEN?

2. BASISVOORWAARDEN VOOR EEN
DUURZAME SAMENWERKING

3. OP WEG NAAR EEN GOEDE SAMENWERKING:
STAPPENPLAN

4. VEEL GESTELDE VRAGEN

5. NUTTIGE ADRESSEN EN WEBSITES

1

WAAROM SAMENWERKEN?

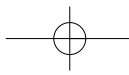
Landbouwers hebben **ervaring** met het beheer van cultuurgronden en vaak ook kleine landschapselementen. Maaien, hooien, beweiden, hagen en houtkanten onderhouden, hoogstambomen snoeien, etc. zijn werkzaamheden eigen aan de landbouw. Landbouwers beschikken doorgaans over de nodige machines.

Natuurorganisaties werken veelal met vrijwilligers en/of aannemers. Het beheer van steeds grotere oppervlakten vraagt meer middelen. Het inzetten van lokale landbouwers kan dan interessant zijn. Lokale landbouwers kunnen immers ook veel **kennis** vergaard hebben over een gebied. Ze werken met de kwaliteiten van het terrein.

Voor lokale landbouwers kan de grond van natuurorganisaties welkom zijn voor de beweiding van koeien, het activeren van extra toeslagrechten en de (zij het lagere) productie van hooi of andere producten. Ook kan het beheer van natuurterreinen en kleine landschapselementen tegen vergoeding een welkome **aanvulling** op hun inkomen zijn.

Door meer samen te werken op lokaal niveau ontstaat een beter begrip voor elkaars doelstellingen en daarmee een **breder draagvlak** voor natuur in het algemeen en het lokale natuurterrein in het bijzonder. De landbouwer kan door samenwerking tonen dat landbouwers goede beheerders (kunnen) zijn en hun steentje willen bijdragen tot een beter milieu en meer natuur.

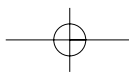
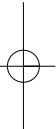
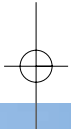

De ontwikkelingen in de landbouw volgen elkaar in snel tempo op. Europa en de wereldhandel bepalen de productievoorzwaarden (en de daarmee gepaard gaande schaalvergroting) in de landbouwsector. Niet alle landbouwers willen of kunnen deze weg opgaan. Door een rol te gaan spelen in natuur- en landschapsbeheer, kunnen ze een **maatschappelijke rol vervullen** en hun bedrijf **economisch verbreden**. Een duurzaam financiële vergoeding voor natuurbeheer is hierbij uiteraard dan wel noodzakelijk.

Door **samen te werken met respect** voor ieders werkwijze, is meer mogelijk voor zowel natuur, landbouw, cultuur als een leefbaar landschap.

Landbouwer: *“Door Belgische runderen te kruisen met galloways krijg ik een sterke koe die zich goed voelt op de ruigere percelen van het natuurgebied. Het, overigens zeer lekkere, vlees verkoop ik op de hoeve als natuurvlees.”*

Conservator: *“We hebben als natuurbeschermers niet veel ervaring met het houden van dieren. Oormerken, kalver, voeren,... Dat is werk dat we graag leren van deskundigen.”*

2

BASISVOORWAARDEN VOOR EEN DUURZAME SAMENWERKING

1. Beide partijen zijn **gelijkwaardige partners**. Samenwerking op basis van wederzijds respect is de basis voor een goede duurzame samenwerking.
2. **Principe van geleidelijkheid**. Het is beter met een beperkt aantal afspraken en werkzaamheden te starten. Door regelmatig te evalueren kunnen de afspraken worden bijgesteld en het aantal werkzaamheden, in samenspraak, worden uitgebreid.
3. Beide partijen hebben een **bepaald voordeel** bij de samenwerking. Dit voordeel moet voor beide partijen in balans zijn. Wees eerlijk in de mogelijkheden én onmogelijkheden.
4. Bespreek vooraf duidelijk ieders **visie en doelstellingen**. Je hoeft het niet altijd met elkaar eens te zijn om goed samen te kunnen werken. Het is wel belangrijk om visie en doelstelling te delen, om bepaalde acties en reacties te kunnen begrijpen.
5. Maak **vooraf duidelijke, heldere afspraken**. Niets is zo moeilijk als discussie door onduidelijkheden. Vertel elkaar ook wat de verwachtingen zijn van de samenwerking, welke resultaten worden beoogd.
6. **Kom je afspraken na!** Als er problemen zijn om afspraken na te komen, laat dit dan tijdig weten zodat naar oplossingen en alternatieven gezocht kan worden. Hoe moeilijk soms ook: rechthoekig spreken is beter dan niet met elkaar praten. Eerlijke communicatie.
7. **Overleg regelmatig**. Dit kan zowel formeel als informeel. Schroom niet om te vragen (waarom moeten bepaalde maatregelen gebeuren, waarom is iets niet gebeurd,...). Respecteer vragen en geef een duidelijk antwoord. Vergeet niet dat je samenwerkingspartner uit een andere sector en achtergrond komt.

8. Heb **vertrouwen** in elkaar en handel met **respect** voor elkaar. Ook hier geldt weer dat communicatie belangrijk is. Het is beter een keer te vaak te vragen, bellen of praten, dan te weinig.
9. **Principe van flexibiliteit.** De natuur zit erg ingewikkeld in mekaar en volgt niet altijd strikte regels. Veel is afhankelijk van weersomstandigheden, bodemgesteldheid, diergezondheid, etc. Maar ook menselijke omstandigheden spelen een rol.

Denk niet voor een ander, maar stel de vraag of slik je opmerking niet in. Laat de ander antwoorden of reageren. Met andere woorden **communiceer** in plaats van fantaseer.

Landbouwer: *"De weilanden in de buurt van mijn bedrijf zijn in handen van de natuurorganisatie en worden begraasd door galloways. Waarom moeten dat van die vreemde beesten zijn? Zouden mijn beesten die weilanden evengoed kunnen begrazen?"*

Conservator: *"Al gedurende vele jaren zijn we via een hooibeheer aan het proberen om de plantenrijkdom op onze percelen te verhogen. Dit lukt aardig maar vorig jaar heeft de landbouwer die het hooibeheer uitvoert, de weide gesleept om de weide terug te effenen. Hieronder heeft onze plantenrijkdom erg geleden. Hij had hier geen toestemming voor maar zegt dat hij niet wist dat dit zo veel kwaad kon... Heel erg jammer maar we hebben misschien langs beide kanten slecht gecommuniceerd?"*

3

OP WEG NAAR EEN GOEDE SAMENWERKING: STAPPENPLAN

Stap 1

Bepaal voor jezelf (of je organisatie) **waarom** je wilt **samenwerken** en wat je daarvoor over hebt.

Kruis zelf aan wat je belangrijk vindt in de samenwerking. Hieronder vind je een lijst met enkele voorbeelden die uiteraard nog aangevuld kan worden. Meerdere motivaties zijn mogelijk.

Natuurterreinbeheerder

- Lokale landbouwers kennen vaak de toestand van de grond en lokale omstandigheden ervan. Dit kan een meerwaarde bieden bij het beheer
- Er zijn te weinig vrijwilligers beschikbaar om beheerstaken uit te voeren
- Lokale landbouwers hebben machines beschikbaar die, eventueel in samenwerking met vrijwilligers of eigen ploeg, ingezet kunnen worden bij verschillende beheerswerken (denk hierbij aan trekker, aanhangwagen, maaier, grondboor, hagenscheerder, etc.)
- Landbouwers hebben ervaring met diervverzorging en wonen in de buurt om de dieren in de gaten te houden
- Het is te duur om te werken met (grotere) aannemers die vaak van ver moeten komen
- Het is belangrijk om met de lokale ondernemers/inwoners samen te werken om de waarde en inzet van natuurbeheer breder te verspreiden
- .....

Landbouwer

- De gronden kunnen gebruikt worden bij de aangifte voor toeslagrechten (permanent grasland)
- De gronden zijn nodig om het aantal dieren te kunnen houden

- De gronden zijn welkom om van het natuurgras gebruik te kunnen maken
- Uit sympathie voor de natuurbeweging en het behoud van ecologische waarden
- Het is een uitdaging om aan te tonen dat landbouwers goed kunnen samenwerken met natuurbeheerders en hun kennis en ervaring kunnen inzetten voor natuurbeheer
- .....

Stap 2 Inventariseer ook voor jezelf **eventuele nadelen**

- Administratieve rompslomp
- Eventuele fiscale lasten voor de landbouwer
- Tijdsinvestering (Hou er rekening mee dat regelmatig tijd nemen voor overleg noodzakelijk is)
- Samenwerking vraagt soms teveel toegevingen (Maaitijdstip, beweiding, ...)
- Financiële aspecten (Bij goede natuurterreinen is de productie van gras e.d. door verschraling juist heel laag. Vergoeding in nature is dan soms niet voldoende)
- .....

Stap 3 De eerste aanzet

Vraag een gesprek met de verantwoordelijke van de natuurorganisatie / lokale landbouwer om je plannen uit een te zetten en je vragen te stellen. (Voor contactadressen zie laatste pagina)
Sta open voor suggesties en opmerkingen. Communiceer met respect voor elkaar ideeën.

Na dit eerste gesprek moet duidelijk zijn:

- Wil / kan men samenwerken?
- Welke werkzaamheden kunnen in een samenwerking worden uitgevoerd?
- Wat winnen beide partners in een samenwerking?

Het kan ook zijn dat je:

- Als terreinbeheerder met een overkoepelende organisatie en niet met individuele landbouwers afspraken wil maken, of niet onmiddellijk een landbouwer kent om mee samen te werken
- Je als landbouwer wilt aanbieden om regelmatig beheerswerkzaamheden uit te voeren en je niet weet met wie je contact kunt opnemen.

Dan is het LISRO (Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling) een goede gesprekspartner of kan je ook altijd contact opnemen met het Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren.

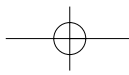
**Natuurwachter
Agentschap Natuur en Bos:**

“Jaarlijks maak ik met zo’n 35 landbouwers afspraken voor het beweiden en hooien van onze gronden. Dat kost veel tijd en administratie. Andere werken tegen betaling uitbesteden aan landbouwers kunnen wij niet, omdat we als overheid moeten voldoen aan de wetgeving inzake overheidsopdrachten.”

Coördinator LISRO:

“We kunnen natuurorganisaties en overheden veel administratie uit handen nemen. Via LISRO kunnen landbouwers werken voor derden uitvoeren tegen betaling. Wij zorgen voor de contracten en uitbetalingen.”

Stap 4 Wees **eerlijk** in de slaagkans

Na het eerste gesprek is er meer duidelijkheid over de werkzaamheden, de voorwaarden en de mogelijkheden. Zet dan voor jezelf en je organisatie de voor- en nadelen op een rijtje:

- Welke kosten zijn verbonden aan de samenwerking?
- Welke kosten worden uitgespaard door de samenwerking?
- Is er voldoende tijd beschikbaar binnen het landbouwbedrijf voor de uit te voeren werkzaamheden?
- Zijn de juiste machines beschikbaar voor de uit te voeren werkzaamheden?
- Is er onderling vertrouwen en respect?
- Welke administratie is bijkomend (opstellen van contract, administratie bij mestbank, VLM, administratie diermobiliteit, agenda werkzaamheden, etc.)
- .....

Stap 5 **Onderhandeling**

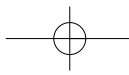
In deze fase weet je al op welke manier je wil gaan samenwerken. Het is belangrijk om goede afspraken te maken over:

- Mandaten en verantwoordelijkheid
- Het tijdsplan en de flexibiliteit hierin
- Welke (natuur)doelen centraal staan en hoe die te bereiken. Let daarbij vooral ook op de meetbaarheid van die doelen
- Juridische aspecten: aansprakelijkheid, verzekering, etc.
- Administratieve aspecten: wie registreert wat en waarom
- .....

Welke afspraken worden er best gemaakt of komen in een contract?

- Tijdsduur van het contract. Mogelijkheid van verlenging, mogelijkheid van opzeggen.
- Welk gebied, welke percelen (kadastrale gegevens), kaartje met beheersdoelen- en werkzaamheden

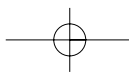
- Welke werkzaamheden: omschrijving werkzaamheden, tijdsperiode van uitvoering, eventuele voorwaarden (machines, etc.)
- Verbodsbepalingen (bijvoorbeeld toegankelijkheid, gebruik bestrijdingsmiddelen, bemesting, afval, etc.)
- Aansprakelijkheden (dieren, omheining, schade aan derden, ...) en verzekering
- Administratieve zaken: registratie bij de mestbank (inscharing), registratie voor toeslagrechten, eventuele beheerssubsidies, etc.
- Vergoeding
- Overlegmomenten
- Recht van doorgang, bezoeken door excursies, bijkomende werkzaamheden, ...
- Sancties voor niet nakomen afspraken
- .....

Stap 6 Ondertekening en uitvoering.

Na de ondertekening begint de feitelijke samenwerking in uitvoering. Probeer vooral in het begin regelmatig terug te koppelen en waar nodig bij te sturen (van beide partijen). Communicatie, van elkaar leren, samenwerken, ... is essentieel voor het verdere verloop.

Misschien is het bij een natuurexcursie wel eens interessant om de landbouwer aan het woord te laten over zijn/haar werkzaamheden in het natuurgebied.

Ook voor landbouwers zijn er praktische cursussen natuurbeheer. Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren organiseert regelmatig cursussen hierover.

4

VEEL GESTELDE VRAGEN

Gedurende de voorbereiding van deze brochure werden we geconfronteerd met steeds terugkerende vragen, zowel vanuit de landbouw- als de natuursector. We hebben hieronder enkele “veel gestelde vragen” gebundeld en ze op een zo duidelijk mogelijke manier beantwoord.

Voorals juridisch is er nog veel onduidelijkheid omdat de huidige wetgeving vaak nog niet is afgestemd op deze nieuwe samenwerkingsvormen. Er is zeker vraag naar een éénduidige en heldere wetgeving hieromtrent.

De antwoorden werden gegeven op basis van de huidige wetgeving (augustus 2006). Die kan in de toekomst wijzigen. Daarom raden wij steeds aan contact te nemen met de bevoegde instanties voor meer recente informatie. (zie onder “Nuttige adressen”)

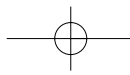
4.1. Door heel wat reservaten lopen wandelpaden en komen wandelaars in contact met het vee. Wie is **verantwoordelijk voor ongevallen** en wie moet zich hiervoor verzekeren?

Indien dieren schade veroorzaken aan de wandelaars, dan kan de bewaker van de dieren aansprakelijk worden gesteld (artikel 1385 B.W.). De bewaker van het dier (meestal de eigenaar) is in principe aansprakelijk voor eventuele schade die het dier veroorzaakt. De bewaker van de dieren kan hieromtrent een verzekering sluiten.

Wanneer schade aan dieren wordt veroorzaakt omdat de zorgvuldigheidsnorm niet wordt nageleefd, kan men aansprakelijk worden gesteld (artikel 1382 en 1383 B.W.). De landbouwer/natuurvereniging kan zich verzekeren voor elk risico dat schade kan veroorzaken aan de dieren.

Door het plaatsen van borden zoals “betreden op eigen verantwoordelijkheid” of “wij zijn niet verantwoordelijk voor ongevallen” kan men zich niet met zekerheid bevrijden van zijn aansprakelijkheid.

4.2. Hoe voorkom je dat een **gebruikersovereenkomst** aanzien wordt als een **pachtovereenkomst**?

Hiervoor staan momenteel twee contractuele instrumenten ter beschikking: de overeenkomst van gratis gebruik en het cultuurcontract (beter bekend onder de benaming "seizoenpacht").

De overeenkomst van gratis gebruik:

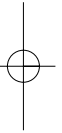
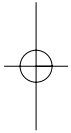
Dit is een overeenkomst waarbij één partij een perceel grond ter beschikking van de andere partij stelt zonder dat hiervoor enige betaling verschuldigd is. Gelet op het ontbreken van enige prijs, kan zulke overeenkomst niet beschouwd worden als een pachtcontract. Dergelijke overeenkomst kan dus voor meer dan één jaar gesloten worden. Bij gebrek aan uitdrukkelijke bepalingen is de overeenkomst van gratis gebruik op elk ogenblik en zonder verdere formaliteiten beëindigbaar mits respectering van een redelijke opzegtermijn.

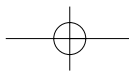
Het cultuurcontract (seizoenspacht):

Te vermelden is wel dat het cultuurcontract een gebruik van minder dan één jaar betreft.

4.3. Mag een landbouwer de **gronden** die hij beheert voor een **natuurorganisatie** aangeven aan de **Mestbank**?

Landbouwers kunnen de gronden waarvoor ze een gebruikersovereenkomst hebben afgesloten met een natuurvereniging niet aangeven bij de mestbank. De natuurorganisatie dient zelf deze gronden aan te geven. Er kan wel een inscharingscontract opgemaakt worden waardoor de mestafzet-rechten op naam van de landbouwer komen.

4.4. Wat is een **inschарingscontract**? Welke voor- of nadelen heeft zo'n contract?

Een inscharingscontract maakt tijdelijk begrazen mogelijk.

Een veehouder laat soms zijn dieren op de weiden van een andere landbouwer of natuurorganisatie grazen, het zogenaamd inscharen. Landbouwers/natuurorganisaties die dit systeem toepassen, moeten een inscharingscontract opmaken en de Mestbank hiervan vooraf op de hoogte brengen.

De Mestbank stelt een modelcontract ter beschikking. Te downloaden op volgende adres:
www.mestbank.be/Mestbank/Nieuws/060426+MB+inscharing.htm

Hierdoor ligt alle voor de mestreglementering relevante informatie eenduidig vast:

- de diersoort en het aantal dieren
- de periode van inscharing
- de plaats van inscharing

Het inscharingscontract verbindt twee partijen. De houder van het perceel (eigenaar of pachter) die het perceel grasland ter beschikking stelt. De inschaarder is de houder (eigenaar van het vee) die zijn vee laat grazen op het perceel.

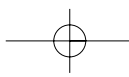
Het inscharingscontract geldt als bewijs van mestafzet ten gunste van de inschaarder en als bewijs van mestafname door de houder van het perceel. Het is bijgevolg de houder van het perceel die deze percelen dient aan te geven bij de Mestbank. Het is de inschaarder die de dieren moet opnemen in zijn Register van Dierlijke Mestproductie en moet aangeven op de jaarlijkse Mestbankaangifte.

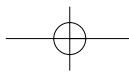
4.5. Mag de landbouwer zijn **toeslagrechten** activeren op de grond die hij beheert? Zo ja, onder welke voorwaarden?

De gewone toeslagrechten worden geactiveerd (= gekoppeld aan de grond waardoor de landbouwer recht heeft op het bijhorende bedrag) door de landbouwgrond te gebruiken voor om het even welke landbouwactiviteit of om het perceel in goede landbouw- en milieucondities te houden.

De grond dient 10 maanden ononderbroken in gebruik te zijn van de desbetreffende landbouwer (van 1 november tot 31 augustus).

Indien de landbouwer niet voldoet aan de gestelde voorwaarden voor activering, maar het perceel wel gebruikt, moet hij het toch aangeven (onder code I)

4.6. Wordt een landbouwer **fiscaal belast** voor het gebruik van deze gronden?

Ofwel gaat het om een gebruiksovereenkomst (tussen natuurorganisatie en landbouwer) waarbij men geen productie meer heeft (bijvoorbeeld aangeplante houtkanten, hagen, erosiepoelen, perceelsranden, erosiestroken, ...). In dat geval stelt de toelichting bij de barema's: "Permanent onproductieve oppervlakten moeten niet worden opgenomen in het totaal van de aan te geven geëxploiteerde gronden. De hoegrootheid van die gronden moet individueel worden vastgesteld en kan van jaar tot jaar verschillen". Dit betekent: geen aangifte oppervlakte

Ofwel gaat het om een gebruiksovereenkomst waarbij men wel nog een productie heeft. In dat geval stelt de barematekst: "De vergoeding bekomen ter compensatie van een winstderving wordt geacht te zijn begrepen in hoofde van de genietter weerhouden semi-brutowinst (ongeacht het belastingstelsel van deze vergoedingen)." Dit betekent: wel een aangifte van de oppervlakte

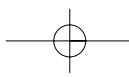
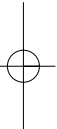
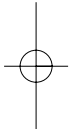
Wanneer men een uitzonderlijke keer vergoed wordt in natura bijvoorbeeld hooien in een natuurreservaat met het meenemen van het hooi, dan wordt de geldelijke waardering van deze tegenprestatie beschouwd als een betaling in natura als vergoeding voor het werk en moet dit niet aangegeven worden.

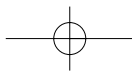
Wanneer een landbouwer betaald wordt voor het uitvoeren van beheerswerkzaamheden dan liggen de kaarten anders. Gezien het uitvoeren van deze beheerswerkzaamheden heel dicht ligt bij het uitvoeren van landbouwwerkzaamheden, kan dit niet als een divers inkomen worden beschouwd. Dit betekent dat de betrokken landbouwer verplicht is hiervoor een afzonderlijke boekhouding te voeren (ofwel de opdracht uit te voeren via LISRO = Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling, zie ook 4.9.).

4.7. Mag een landbouwer zijn weiland laten **begrazen/beheren** door een **natuurvereniging**?

Deze mogelijkheid bestaat. Maar de landbouwer moet dan met de natuurvereniging een inscharringscontract afsluiten. De landbouwer moet zelf de gronden aangeven bij de mestbank en laten registreren bij ALV (Agentschap voor landbouw en Visserij, het vroegere ABKL).

Dit gaat wel uit van het feit dat de landbouwer maar gedurende een bepaalde periode (minder dan 1 jaar) iemand anders op zijn percelen laat. Bij voorkeur zorg je er best voor dat 1 januari niet in die periode valt.

4.8. Mag een landbouwer de **ALT subsidie "onderhoud hoogstamfruitbomen"** aanvragen voor deze gronden?

Ja, mits toestemming van de eigenaar van de grond.

4.9. Mag een landbouwer zomaar **werken tegen betaling leveren aan derden?** Hoe kunnen zulke werken best praktisch geregeld worden?

Vooreerst dient hij de BTW op de hoogte te stellen dat hij vanaf een bepaalde datum een nevenactiviteit gaat verrichten (Formulier 604 B). Volgt de betrokken boer het forfaitaire fiscaal systeem, doet hij er niet slecht aan om (bij een beperkte nevenactiviteit), het statuut van "kleine onderneming onderworpen aan de vrijstellingsregel" in te roepen. Dat kan ook via het vermelde formulier 604 B gebeuren. Het gevolg hiervan is dat de landbouwer facturen kan opmaken aan 0% BTW maar dit is wel geplafonneerd tot 5.580,00 EUR. Fiscaal gezien, worden de boeren op dit neveninkomen belast.

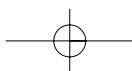
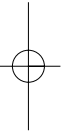
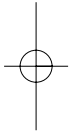
Verder dient de landbouwer er voor te zorgen dat hij geregistreerd aannemer of loonwerker is om werken voor derden te mogen uitvoeren. Hij kan dit ten individuele titel doen ofwel aansluiten op het systeem van agrolaanneming, vennootschap die voor dit doel werd opgezet. Dit vergemakkelijkt het voor de aannemende landbouwer aanzienlijk.

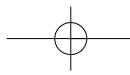
Dit houdt in dat de boer werkend vennoot wordt van agrolaanneming en bijgevolg alle werkzaamheden mag uitvoeren waarvoor agrolaanneming is vergund. Om vennoot te worden dient de boer eenmalig een B-aandeel agrolaanneming aan te kopen tegen een prijs van 10,00 EUR. Dit aandeel kan op elk gewenst ogenblik tegen dezelfde prijs terug worden ingeleverd bij agrolaanneming.

Bij werken die de boer dan verricht voor derden treedt agrolaanneming op als aannemingsbedrijf. Zij zorgen voor de administratie, facturatie en voor de uitbetaling van de vennoten.

Dit systeem heeft in de praktijk zijn deugdelijkheid bewezen in het kader van het Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling.

Meer info bij het Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling (zie rubriek "nuttige adressen")

4.10. Mag de landbouwer op de gronden van een natuurvereniging **VLM-beheersovereenkomsten** afsluiten?

Voorwaarden voor het sluiten van een beheersovereenkomst:

Iedereen die aangifteplichtig is bij de mestbank of vrijwillig aangifte doet bij de Mestbank, kan een beheersovereenkomst sluiten. Vermits de natuurorganisaties verplicht zijn zelf hun gronden aan te geven bij de mestbank, kunnen de landbouwers geen VLM-beheersovereenkomsten afsluiten op deze gronden. Natuurorganisaties kunnen geen VLM-beheersovereenkomst aanvragen. Maar aan deze regelgeving wordt momenteel gewerkt. Best kan je als je hiermee geconfronteerd wordt, contact nemen met Barbara Gellinck van de Vlaamse Landmaatschappij (02/543 69 41, mail: Barbara.Gellinck@vlm.be)

4.11. Wat als een landbouwer al enige tijd een VLM-beheersovereenkomst heeft lopen op zijn gronden en hij wil die **gronden verkopen aan een natuurorganisatie?**

Een VLM-beheersovereenkomst wordt steeds aangegaan voor een periode van 5 jaar.

Wil/moet de landbouwer de beheersovereenkomst in de eerste 3 jaar van zijn overeenkomst opzeggen zonder overname, dan worden de reeds betaalde vergoedingen teruggevorderd. Loopt de overeenkomst al meer dan 3 jaar, dan kan de VLM afzien van de terugvordering.

Ook hiervoor kan je best contact nemen met Barbara Gellinck van de Vlaamse Landmaatschappij (02/543 69 41, mail: Barbara.Gellinck@vlm.be)

5

NUTTIGE ADRESSEN EN WEBSITES

5.1. Algemene vragen?

Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren vzw

an.digneffe@rlh.be

011/31 38 98 • www.rlh.be

5.2. Vragen over beheersdoelstellingen van een natuurgebied in Haspengouw en Voeren?

Vlaamse Overheid Agentschap voor Natuur en Bos

jeanpierre.otten@lin.vlaanderen.be (natuurwachter Zuid-Limburg)

0479/79 93 79 • www.natuurenbos.be

Natuurpunt beheer vzw

stefan.versweyveld@natuurpunt.be

015/29 72 59 • www.natuurpunt.be

Limburgs Landschap vzw

dirk.ottenburghs@skynet.be

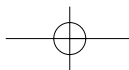
011/59 20 64 • www.limburgs-landschap.be

Orchis vzw

info@orchisvzw.be

089/50 10 19 • www.orchisvzw.be

5.3. Vragen over uitbesteding van beheerswerken aan landbouwers?

Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling

Benny Vangansewinkel (Coördinator LISRO)

info@ruraalsteunpunt.be

0476/61 62 56 • www.ruraalsteunpunt.be

5.4. Innovatiesteunpunt Boerenbond

Tine Deheegher (Coördinator landschap en natuur)

tine.deheegher@innovatiesteunpunt.be

016/28 61 26 • www.innovatiesteunpunt.be

5.5. Juridische vragen over steun-, beheersmaatregelen, mestwetgeving, aangifte, ...?

Barbara Gellinck (Vlaamse Landmaatschappij)

Barbara.Gellinck@vlm.be

02/543 69 41 • www.vlm.be

5.6. Vragen over landbouwsubsidies en beheersovereenkomsten?

www.ehorizon.be

www.vlaanderen.be/landbouw

5.7. Algemene informatie over beheerstechnieken en samenwerkingsvormen?

www.rlh.be

www.instnat.be

www.innatura.org

www.ruraalsteunpunt.be

www.vlm.be

www.natuurenbos.be

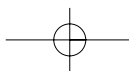
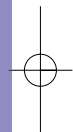
www.natuurwerkplaats.nl

www.innovatiesteunpunt.be

www.inverde.be

www.landschapsbeheer.com

www.denhaneker.nl

Het project **Boeren voor NATUUR voor boeren** is een initiatief van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren en kadert binnen een overkoepelend project '*Draagvlakverbreding landbouw en natuur*' van de Vlaamse Overheid.

Met de steun van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, het Departement Landbouw en Visserij en de Vlaamse Landmaatschappij.

